

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет філології та журналістики
Кафедра української мови

СИЛАБУС

вибіркового освітнього компонента

ОСНОВИ КОМУНІКАТИВНОГО УСПІХУ

**підготовки здобувачів освіти першого
(бакалаврського) рівня**

Луцьк –2022

Силабус вибіркового освітнього компонента «*Основи комунікативного успіху*» підготовки здобувачів освіти першого (бакалаврського) рівня. 29 серпня 2022 р. 12 с.

Розробник: Мельник Ірина Анатоліївна, професор кафедри української мови, доктор філологічних наук, професор.

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри української мови

протокол № 1 від 29 серпня 2022 р.

Завідувач кафедри:

проф. Наталія КОСТУСЯК

© Мельник І. А., 2022 р.

I. ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість годин/кредитів <u>150 / 5</u>	Для здобувачів освіти першого (бакалаврського) рівня усіх спеціальностей	Вибіркова
		Рік навчання <u>2</u>
Семестр <u>4</u>		
Лекції <u>10</u> год		
Практичні <u>20</u> год		
Самостійна робота <u>110</u> год		
Консультації <u>10</u> год		
Форма контролю: залік		
ІНДЗ: <u>немає</u>		
Мова навчання		українська

II. ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКЛАДАЧА

Прізвище, ім'я та по батькові **Мельник Ірина Анатоліївна**

Науковий ступінь **доктор філологічних наук**

Вчене звання **професор**

Посада **професор кафедри української мови**

Контактна інформація: тел. 0505421153, e-mail: melnyk.iryana@vnu.edu.ua
ira_melnyk@ukr.net

Дні занять: <http://94.130.69.82/cgi-bin/timetable.cgi>

III. ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Анотація курсу

Силабус вибіркового освітнього компонента «*Основи комунікативного успіху*» складено для здобувачів освітнього рівня бакалавр. Він передбачає оволодіння ефективними методами і прийомами успішної комунікації з опорою на теоретичні надбання національного та світового досвіду в галузі мовленнєвої комунікації, риторики, найкращих взірців красномовства. Вивчення цього освітнього компонента пов'язане з реалізацією надважливого завдання сучасних закладів вищої освіти – підготувати фахівця, що вільно оперує комплексом компетентностей – динамічною комбінацією знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей, інших особистих якостей тощо, які сприятимуть успішній соціалізації, професійній та/або подальшій навчальній діяльності, ефективній взаємодії мовців у різних функційних сферах, дадуть змогу ознайомитися з психологічними, логічними засобами впливу, послуговуватися

ефективними комунікативними моделями в різноманітних мовленнєвих ситуаціях, стежити за культурою свого мовлення, виховувати мовнокомунікативні якості лідера, почуття відповідальності за свої мовленнєві дії, миттєво реагувати на комунікативні та інформаційні потреби ХХІ сторіччя тощо.

Пререквізити

Освітній компонент *«Основи комунікативного успіху»* спирається на знання базового (шкільного) курсу української мови. Він також пов'язаний із вишівськими дисциплінами: «Вступ до спеціальності», «Культура педагогічного мовлення та риторика», «Фонетика і лексикологія української мови», «Українська мова за професійним спрямуванням» та ін.

Постреквізити

Знання, уміння й навички, отримані здобувачами освіти під час опрацювання курсу, можна використати для вивчення освітніх компонентів, пов'язаних із мовнокомунікативною діяльністю, під час проходження педагогічної практики, написання курсової роботи, а також у майбутній професійній та подальшій навчальній діяльності тощо.

Мета й завдання освітнього компонента

Мета вибіркового освітнього компонента «Основи комунікативного успіху» передбачає опанування найважливіших теоретико-методологічних знань про специфіку ефективного мовного спілкування в різних мовленнєвих ситуаціях, про систему прийомів та засобів мовного впливу на учасників комунікативного процесу, а також вироблення та вдосконалення вмінь і навичок до самостійного поповнювання знань, їх творчого застосування в різних мовленнєвих ситуаціях, виховання національно свідомих, духовно багатих особистостей з високим рівнем мовнокомунікативної компетентності, готових миттєво реагувати на новітні інформаційно-комунікативні та професійні виклики.

Основними завданнями вибіркового освітнього компонента є ґрунтовне оволодіння теоретичними знаннями про ефективні методи та прийоми комунікативного впливу на співрозмовників, що слугуватимуть успішній взаємодії мовців у побутовій та професійній сферах, практичному використанню вербальних і невербальних засобів в міжособистісному спілкуванні; опануванню й закріпленню вмінь і навичок, пов'язаних з ефективними прийомами та засобами впливу на співрозмовника; ознайомленню зі складниками успішної усномовленнєвої комунікації; доречному послуговуванню правилами мовленнєвого етикету; опануванню складників, що посилюють діловий імідж комуніканта, закріпленню випрацюваних нових рекомендацій з уживання та залучення до активного впровадження ортоепічних, наголосових, лексичних, граматичних та інших норм української літературної мови як підґрунтя професійного успіху майбутніх фахівців; активізації та збагаченню словникового запасу здобувачів освіти; виробленню

вмінь і навичок вимови звуків і звукосполук, словозміни, словотворення та слововживання, нормативного наголошення слів та інтонування висловлень і под.; послідовному дотриманню норм академічної доброчесності; виховуванню почуття поваги до державної мови і под.

Результати навчання (компетентності)

Опанування курсу «*Основи комунікативного успіху*» передбачає набуття здобувачами освіти першого (бакалаврського) рівня таких **компетентностей**:

- здатність реалізувати свої права й обов'язки як члена вільного демократичного суспільства, усвідомлювати необхідність його сталого розвитку, пропагувати ідеї верховенства права в Україні, значення мовно-культурної національної ідентичності;

- здатність вчитися й опановувати нові знання;

- здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел;

- здатність виявляти, ставити проблеми та знаходити шляхи їхнього вирішення;

- здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні;

- здатність вільно, гнучко й ефективно використовувати українську мову в усній та писемній формі, у різних жанрово-стильових різновидах і регістрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у різних сферах життя;

- здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань;

- здатність до надання консультацій з дотримання норм сучасної української літературної мови та культури мовлення;

- здатність дотримуватись у професійній та дослідницькій роботі принципів доброчесності, компетентності, законності.

Програмні результати навчання:

- демонструвати належний рівень володіння державною мовою для реалізації усної та письмової комунікації, зокрема в різних жанрово-стильових різновидах і регістрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у різних сферах (побутовій, суспільній, навчальній, професійній, науковій) життя; ситуаціях професійного й наукового спілкування;

- представляти результати власних досліджень державною мовою;

- ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, упорядковувати, класифікувати й систематизувати;

- організовувати процес свого навчання й самоосвіти;

- співпрацювати з колегами;

- знати норми української літературної мови та вміти їх застосовувати у професійній діяльності;

- здійснювати науковий аналіз мовного матеріалу, інтерпретувати та структурувати його, формулювати узагальнення на основі самостійно опрацьованих даних;

- надавати консультації з дотримання норм сучасної української літературної мови та культури мовлення;

- усвідомлювати соціальну значущість майбутньої професії, мати мотивацію до здійснення професійної діяльності, дотримуватись принципів академічної доброчесності.

Soft skills:

- здатність логічно і критично мислити;
- креативність, оригінальність, ініціативність;
- здатність до логічної аргументації;
- уміння працювати в команді;
- лідерство;
- навички ефективної комунікації;
- навички емпатії в комунікативних ситуаціях;
- розв’язання проблем та формування ідей;
- здатність керувати своїм часом;
- уміння вчасно та якісного виконувати поставлені завдання.

Структура освітнього компонента

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лекції	Практ.	Конс.	Сам. роб.	Бали
1	2	3	4	5	6	7
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Теоретичні основи мовної комунікації						
Тема 1. Природа комунікації.	14	1	2	1	10	10
Тема 2. Компоненти комунікації	14	1	2	1	10	10
Тема 3. Форми мовного спілкування	28	2	4	2	20	20
Разом за змістовим модулем 1	56	4	8	4	40	40
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. Мистецтво успішної комунікації						
Тема 4. Складники успішної усномовленневої комунікації	28	2	4	2	20	10
Тема 5. Етикет мовленнєвого спілкування	20	2	2	1	15	10

Тема 6. Діловий етикет. Психологія ділового спілкування	13	-	2	1	10	10
Тема 7. Культуромовна компетентність як підґрунтя професійного успіху фахівця	20	2	2	1	15	20
Тема 8. Мовнокомунікативні девіації, їхня типологія	13	-	2	1	10	10
Разом за змістовим модулем 2	94	6	12	6	70	60
Всього годин / Балів	150	10	20	10	110	100

Завдання для самостійного опрацювання

Самостійна робота студентів охоплює опрацювання запропонованої літератури, вивчення теоретичних питань до тем практичних занять, а також виконання практичних завдань і вправ. Для забезпечення самостійного опанування матеріалу пропонуємо перелік необхідної навчальної, навчально-методичної літератури. Ефективність самостійної роботи студента викладач виявляє на практичному занятті й відбиває в загальній оцінці за тему.

IV. ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Політика викладача щодо здобувача освіти

Політика оцінювання здобувачів освіти відповідає [«Положенню про поточне та підсумкове оцінювання знань студентів Волинського національного університету імені Лесі Українки»](#) та [«Положенню про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у Волинському національному університеті імені Лесі Українки»](#)

Під час вивчення вибіркового освітнього компонента «Основи комунікативного успіху» здобувач першого (бакалаврського) рівня має виконувати завдання відповідно до програми силабусу, відвідувати лекції, практичні заняття з курсу, дотримуватись графіку та розкладу занять, затверджених факультетом, має опрацювати матеріал, передбачений планом практичного заняття (опрацювати рекомендовану до теми літературу, мати конспекти лекції, аналізувати теоретичний матеріал, володіти термінологічним словником, підготувати відповіді відповідно до плану практичних занять, доповнювати та коментувати відповіді інших здобувачів, виконувати запропоновані практичні завдання), своєчасно звітувати і виконувати поставлені перед ним завдання.

Здобувач освіти, який старанно готувався до кожного практичного заняття і відповідав на кожному практичному занятті, дотримуючись *норм академічної доброчесності*, максимально може отримати 100 балів. Мета практичних занять – виявити ступінь засвоєння теоретичного матеріалу та застосування на практиці сформованих умінь і навичок.

За проведення онлайн-занять (через карантинні заходи, воєнні дії) у здобувачів освіти має бути увімкнений мікрофон, веб-камера, справні технічні засоби, які забезпечать успішну віртуальну комунікацію.

Якщо здобувач освіти через об'єктивні причини не відвідував заняття чи хоче покращити свій результат, то він має можливість скласти викладачеві тему в дні консультацій не пізніше як за тиждень до дати призначення заліку.

За наявності документа про опанування сертифікатного курсу, що за проблематикою дотичний до вибіркового освітнього компонента, здобувач освіти може не складати однієї чи кількох тем (згідно з кількістю годин, зазначених у сертифікаті).

Здобувачі першого (бакалаврського) рівня, що є учасниками проблемних груп, переможцями тематичних студентських олімпіад, учасниками науково-практичних конференцій, авторами відповідних публікацій (статей або тез), мають право отримати додатково 10 балів, які будуть зараховані як результати поточного контролю з освітнього компонента.

Докладнішу інформацію можна отримати за покликанням: [«Положення про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у Волинському національному університеті імені Лесі Українки»](#)

Дотримання правил навчальної етики та академічної доброчесності.

Увесь навчальний процес побудований на засадах доброчесності, справедливості, порядності, відповідальності за результати своєї діяльності, довіри та толерантності до його учасників, об'єктивності оцінювання, соціальної та гендерної рівності. Учасник освітнього процесу повинен дотримуватися навчальної етики, толерантності стосовно всіх учасників процесу навчання, не порушувати часових меж та лімітів навчального процесу.

Для забезпечення довіри до результатів навчання категорично заборонено списувати під час виконання практичних завдань, на заліку та ін. Усі письмові роботи, виконані здобувачами освітнього рівня, за наявності сумнівів в академічній доброчесності можуть бути перевірені за допомогою систем антиплагіату. Жодна з форм порушення академічної доброчесності (присвоєння чужих робіт чи ідей, плагіат, некоректне цитування та ін.) недопустима. За таких дій – адекватна реакція відповідно до нормативного документа – [«Положення про систему запобігання та виявлення академічного плагіату у науково-дослідній діяльності здобувачів вищої освіти і науково-педагогічних працівників Волинського національного університету імені Лесі Українки»](#).

Дотримання академічної доброчесності відповідно до Кодексу академічної доброчесності Волинського національного університету імені Лесі Українки здобувачами освіти передбачає:

- самостійне виконання завдань поточного та підсумкового контролю (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Основні види відповідальності здобувачів освіти за порушення академічної доброчесності (ч.6 статті 42 Закону України «Про освіту»):

- повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо);
- повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми;
- відрахування з університету;
- позбавлення академічної стипендії;
- позбавлення наданих університетом пільг з оплати навчання.

Із загальними засадами, цінностями, принципами та правилами етичної поведінки учасників освітнього процесу, якими університет керується у своїй діяльності, можна докладно ознайомитися в – [«Кодексі академічної доброчесності Волинського національного університету імені Лесі Українки»](#).

Політика щодо дедлайнів та перескладання

Якщо через поважні причини здобувач першого (бакалаврського) рівня не відвідав заняття чи хоче покращити свій результат, то в дні консультацій він зможе скласти тему чи кілька тем, але не пізніше як за тиждень до офіційної дати призначення заліку. У випадку незадовільної підсумкової оцінки здобувач має можливість повторного складання усного заліку викладачеві відповідно до переліку запропонованих питань в терміни, визначені розкладом залікової сесії.

Процедура оскарження результатів контрольних заходів.

Здобувач першого (бакалаврського) рівня має можливість порушити будь-яке питання, яке має стосунок до процедури проведення чи оцінювання контрольних заходів та очікувати, що воно буде розглянуте відповідно до попередньо визначених процедур у ЗВО. Для врегулювання конфліктів у навчальному та освітньому процесі керуємося [Положенням про порядок і процедури вирішення конфліктних ситуацій у ВНУ імені Лесі Українки](#), пункт 5 «Врегулювання конфліктів у навчальному процесі».

V. ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

Якщо за результатами поточної роботи здобувач *набрав менш ніж 60 балів, то він буде складати залік під час ліквідації академічної заборгованості*. За таких умов – бали, набрані під час поточного оцінювання, *буде анульовано* (див.: [«Положення про організацію освітнього процесу на першому \(бакалаврському\) та другому \(магістерському\) рівнях у Волинському національному університеті імені Лесі Українки»](#) та [«Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки»](#)).

Здобувач освіти на заліку максимально може отримати 100 балів. Кожен білет містить два теоретичні питання. За кожне питання максимально можна отримати по 50 балів.

Перелік питань для підсумкового контролю

1. Природа комунікації.
2. Компоненти комунікації
3. Форми мовного спілкування.
4. Основи риторичної комунікації.
5. Побутове та професійне спілкування.
6. Видові й жанрові особливості публічного мовлення.
7. Універсальне та ідіотетичне в усномовленнєвій комунікації.
8. Складники успішної усномовленнєвої комунікації.
9. Ефективне спілкування, його специфіка, таємниці.
10. Мистецтво слухати і чути – важливі компоненти теорії і практики комунікації.
11. Мовчання як комунікативна одиниця.
12. Рекомендації щодо техніки усного спілкування.
13. Невербальні засоби спілкування, їх класифікація.
14. Акустичні засоби спілкування.
15. Оптичні засоби спілкування.
16. Уміле використання невербальних засобів – запорука комунікативного успіху.
17. Етикет мовленнєвого спілкування. Типові етикетні ситуації. Парадигма мовних формул.
18. Діловий етикет. Імідж ділової людини. Психологія ділового спілкування.
19. Використання ефективних мовних формул у професійній практиці фахівця.
20. Мовнокомунікативна компетентність лідера.
21. Культуромовна компетентність як підґрунтя професійного успіху фахівця.
22. Система мовних прийомів нейтралізації конфліктних ситуацій.
23. Дотримання чинних мовних норм – запорука комунікативного успіху.
24. Типологія мовних помилок.
25. Комунікативні девіації, їх типологія.

VI. ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ ЗАЛІКУ

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90–100	Зараховано
82–89	
75–81	
67–74	
60–66	
1–59	Не зараховано (необхідне перескладання)

VII. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Абрамович С. Д., Чікарькова М. Ю. Мовленнєва комунікація : підручник. Київ : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2013. 464 с.
2. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики. Київ : Академвидав, 2004. 344 с.
3. Брага І., Дорошенко Л., Силка А. Від звука до тексту: аналіз мовних одиниць різних рівнів : навч. посібник. Суми, 2019. 348 с.
4. Борг Дж. Мистецтво говорити: таємниці ефективного спілкування. Харків : Фабула, 2021. 304 с.
5. Голубєв В. Ефективність: для тих, хто працює з інформацією. 2-ге вид., зі змін. Тернопіль : Мандрівець, 2020. 160 с.
6. Городенська К. Українське слово у вимірах сьогодення. Київ : КММ, 2019. 208 с.
7. Картер А. Не бійся спитати: 10 кроків до вдалих переговорів /перекл. з англ. Київ : Лабораторія, 2021. 222 с.
8. Красницька О. В. Основи ораторського мистецтва та риторичної комунікації : практикум / Нац. ун-т оборони України ім. Івана Черняховського, каф. сусп. наук. Київ : Компринт, 2019. 109 с.
9. Костусяк Н. М. Академічна риторика : навч. посібник. Луцьк : Надстир'я, 2021. 128 с.
10. Культура мови : від теорії до практики : [монографія] / Л. Струганець та ін.; за ред. Л. Струганець. Тернопіль : Навчальна книга. Богдан, 2015. 216 с.
11. Куляс П. П. Типологія помилок (У корекційних таблицях) : навч. посібник. Київ, 2011. 150 с
12. Куньч З., Городиловська Г., Шмілик І. Риторика : підручник / Нац. ун-т «Львів. політехніка». 2-ге вид., допов. Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2018. 495 с.
13. Левчук І. П. Мистецтво урочистої промови: теоретичний мінімум. Луцьк : Вежа-Друк, 2014. 20 с.
14. Лівін М. Сторітелінг для очей, вух і серця. 2-ге вид. Київ : Наш формат, 2021. 184 с.
15. Локайчук С.М. Техніка «малої розмови» (small talk) у професійній комунікації. Актуальні проблеми сучасної науки: матер. IV Міжнар. наук.-практ. інтернетконф. Київ, 2021. С. 42–43.
16. Макович Х. Я., Вербицька Л. О., Капітан Н. О. Словник термінів і понять з риторики. Львів : [б. в.], 2016. 140 с.
17. Мацько О. М. Практична риторика : навч. посібник / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ : Київський університет, 2019. 239 с.
18. Мельник І. А. Основи правописної та культуромовної компетентності вчителя. Практикум : навч. посібник. Луцьк : Надстир'я, 2022. 192 с.
19. Оге Л.-Ю. Нерру-нерру: п'ять кроків до порозуміння будь з ким. Харків, 2019. 191 с.

20. Сербенська О. Антисуржик: вчимося віжливо поводитися і правильно говорити. Львів, 2019. 304 с.
21. Сербенська О. А. Голос і звуки рідної мови. Львів : Априорі, 2020. 280 с.
22. Струганець Л. В. Мовнокомунікативна компетентність учителя-лідера : навч. посібник. Київ : ДП «НВЦ «Пріоритети», 2016.
23. Флемінг К. Говорити легко та невимушено: як стати приємним співрозмовником. Харків, 2021. 240 с
24. Kostusiak N., Shulska N., Kozlova T., Lynnyk Y., Slashchuk A., Musiichuk T. Features of Public Communication: Rhetorical Skill and Language Manipulation. *AD ALTA: Journal of Interdisciplinary Research*. 2022. Vol. 12, Issue 2, Spec. Issue XXIX. P. 208–213. URL : http://www.magnanimitas.cz/ADALTA/120229/papers/A_36.pdf
25. Melnyk I., Holoιukh L., Kalishchuk D., & Levchuk I. Verbal Markers of the Concept of Peace: Psycholinguistic and Lexical Analyses. *East European Journal of Psycholinguistics* , 2020. 7(2). P. 214–230. URL : <https://eejpl.vnu.edu.ua/index.php/eejpl/article/view/376/257>
26. Melnyk I., Masytska T., Holoιukh L., Kravchuk V., Polezhaieva T., Honchar K. Evaluative Lexis in Contemporary Publicistic Discourse: Lexicological and Psycholinguistic Projection. *AD ALTA: Journal of Interdisciplinary Research*. 2022. Vol. 12, Issue 1, Spec. Issue XXVII. P. 12–19. URL : http://www.magnanimitas.cz/ADALTA/120127/papers/A_02.pdf